

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет іноземної філології
Кафедра англійської мови

Дипломна робота
магістра

з теми: **«ВИРАЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ У
ТЕКСТАХ ЛІМЕРИКІВ»**

Виконала:
студентка 2 курсу Angb1-M18z групи
спеціальності 014.02 Середня освіта
Мова і література (англійська)
Пилипчук Мар'яна Вікторівна

Керівник:
Барбанюк О. О.,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри англійської мови

Рецензент:
Калинюк Т. В.,
кандидат педагогічних наук
доцент кафедри німецької мови

Кам'янець-Подільський
2019

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ПРЕЦЕДЕНТНІ ЯВИЩА В ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЇ	6
1.1. Теоретичні засади та базові категорії лінгвокультурології.....	6
1.2. Текст як об'єкт лінгвокультурологічного дослідження	16
1.3. Феномен прецедентності.....	21
РОЗДІЛ 2. ЦІННІСНА СКЛАДОВА ПРЕЦЕДЕНТНИХ ТЕКСТІВ	
ЖАНРУ «ЛІМЕРИК»	30
2.1. Лімерик як текст прецедентного жанру.....	30
2.2. Категорія оцінки як вираження ціннісних орієнтацій	
лінгвокультурного співтовариства	35
2.2.1. Оцінка і лексичне значення слова	44
2.2.2. Засоби вираження оцінки на синтаксичному рівні	48
2.2.3. Оцінка на текстовому рівні	50
2.3. Національно-культурна специфіка ціннісної складової текстів	
«лімерик»	52
ВИСНОВКИ	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	81
ДОДАТОК	90

ВСТУП

Однією з найактуальніших проблем в мовознавстві впродовж ХХ століття стає дослідження взаємовідносин мови і культури. У зв'язку з цим, сучасний етап розвитку науки про мову характеризується переходом до лінгвістики, що вивчає мову у взаємозв'язку з культурною і пізнавальною сферами діяльності людини. На перехресті мовознавства, культурології, етнології, соціолінгвістики та інших наук з'являється низка робіт лінгвокультурологічного характеру, присвячених вивченню національно-культурної специфіки мовних одиниць, що відображають уявлення про культурні цінності народу. Одночасно, в руслі плідної співпраці лінгвістики в цілому з науками, що вивчають процеси людського мислення, для вирішення лінгвокультурологічних проблем активно використовуються досягнення когнітивної лінгвістики.

Питаннями лінгвокультурології в різних аспектах займалися: Є.М. Верещагін [14], В.В. Воробйов [17], Д.Б. Гудков [21-22], С.В. Іванова [28-29], В.І. Карасик [31-32], В.Г. Костомаров [39-40], В.В. Красних [41-42], В.Л. Маслова [50], Г.Г. Слишкін [61], та багато ін.), лінгвокогнітології (О.С. Кубрякова [43], Р. Лангакер [82], М. Мінський [51], Р. Шенк [84-86], Ч. Філлмор [77-78] та ін.) і досягнень в лінгвістиці тексту (Л.Г. Бабенко [7], І.Р. Гальперін [18], В.А. Кухаренко [44]).

В нашій роботі лінгвокультурологічне дослідження текстів прецедентного жанру «лімерик» проводиться в тісному зв'язку з досягненнями лінгвокогнітології, що відповідає сучасній поліпарадигмальній тенденції в мовознавстві.

Актуальність роботи визначається тим, що дане дослідження проводиться в межах інтеграційного підходу, що є характерним для сучасного мовознавства, і який припускає використання аналітичного потенціалу різних галузей лінгвістики з метою вирішення завдань лінгвокультурологічного характеру.

Об'єктом дослідження є текст прецедентного жанру «лімерик».

Предметом дослідження даної магістерської роботи є ціннісна складова текстового утворення «лімерик».

Наукова новизна роботи полягає в тому, що в ній робиться спроба лінгвокультурологічного опису лімерика як тексту прецедентного жанру. В ході дослідження встановлені факти, що свідчать про можливість виявлення ціннісних орієнтації англійського лінгвокультурного співтовариства через аналіз мовних одиниць.

Метою даного магістерського дослідження є ідентифікація й опис способів мовного вираження національно-культурних цінностей англійського лінгвокультурного співтовариства у текстах лімериків.

Досягнення цієї мети вимагає вирішення низки конкретних **завдань**:

- визначення базових для даного дослідження понять «текст прецедентного жанру», «цінність», «оцінка»;
- опис структури і характеристики лінгвокультурного тексту прецедентного жанру «лімерик».
- аналіз засобів мовної об'єктивації ціннісної складової у текстах «лімерик».

В ході роботи були використані різні **методи** сучасної лінгвістики: метод спостереження над мовним матеріалом, текстовий аналіз, стилістичний аналіз, елементи когнітивного аналізу.

Матеріалом дослідження послужили тексти віршованого жанру «лімерик» (411 од.), які увійшли до збірок «Світ нісенітниць. Лімерики, старі і нові» (упорядник К.Н. Атарова), «Poems to Enjoy» (збірку англійської, американської та австралійської поезії) (упорядник Є.І. Хакіна), «Фонетичний курс англійської мови» (автор І.С. Рушинська), «Чудовий світ англійської літератури» (автор Н.А. Пагіс), а також електронні версії віршів.

Теоретична значущість даного дослідження полягає в комплексному вивченні явищ культури, що припускає інтеграційне використання різних підходів. Зокрема, в даній роботі знаходять відображення виявлення способів

переробки, зберігання і передачі етнокультурної специфіки у текстах лінгвокультурологічного характеру «лімерик».

Практична цінність роботи полягає в тому, що її результати можуть бути застосовані в лекційних курсах зі стилістики та інтерпретації тексту, в спецкурсах з лінгвістики тексту та лінгвокультурології.

Апробація роботи. Основні положення, матеріали та висновки даної роботи знайшли своє висвітлення на звітній конференції студентів та магістрантів за результатами НДР у 2017 році.

Публікації. Результати дипломної роботи викладено в 1 публікації, розміщеної у збірнику матеріалів звітної конференції .

Структура роботи. Магістерське дослідження складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури та додатку, що містить тексти лімериків.

У **вступі** обґрунтовується вибір об'єкта дослідження, визначаються його мета і завдання, формулюються актуальність і наукова новизна роботи, розкривається наукова і практична значущість, вказуються методи аналізу і дається характеристика досліджуваного мовного матеріалу.

У **першому розділі** висвітлюються факти кореляції мови і культури, розглядаються теоретичні основи лінгвокультурології, розкриваються поняття національно-культурної специфіки, національного характеру і категорії цінності, а також поняття тексту прецедентного жанру як об'єкту лінгвокультурологічного дослідження.

У **другому розділі** аналізуються форми мовної реалізації ціннісних складових на рівні лексичних одиниць, речень та текстових утворень у лімериках.

У **висновках** подані результати проведеного дослідження.

ВИСНОВКИ

Вибір об'єкту даного дослідження обумовлений його актуальністю в сучасній лінгвістиці, оскільки проблема вивчення культурного простору того або іншого лінгвокультурного співтовариства крізь призму мови стає все більш і більш актуальною. В межах даної роботи виконаний лінгвокультурологічний аналіз текстів прецедентного жанру «лімерик», мета якого полягала у виявленні цінностей лінгвокультурного співтовариства через аналіз мовних одиниць.

Лінгвокультурологія є новим напрямком лінгвістичних досліджень, що знаменує собою розвиток антропологічної парадигми. Базовим поняттями цієї науки є «мова» і «культура», питання про взаємовідносини яких лежить в основі сучасних лінгвокультурологічних досліджень. В результаті численних суперечок із цього приводу, дослідники-лінгвокультурологи сходяться в даний час на тому, що відносини між мовою і культурою можуть бути визначені як «онтологічна єдність» і характеризуються як взаємопроникненням, так і взаємовпливом.

Актуальною проблемою лінгвокультурології на сучасному етапі її розвитку стає не стільки встановлення того, які факти культури виражаються за допомогою мови, скільки визначення засобів, які мова виробляє для вираження культури. Категоріальний апарат лінгвокультурології складає систему базових понять, з яких такі як «національний характер», «цінності», «ціннісна картина світу», «прецедентність» і пов'язані з нею поняття «прецедентного тексту» і «тексту прецедентного жанру» є найбільш важливими.

Взаємодія двох систем – мови і культури – простежується на різних мовних рівнях, у тому числі й на рівні тексту. Таким чином, результати лінгвістичного аналізу тексту багато в чому сприяють виявленню того, яким чином національно-культурна специфіка знаходить вираження в мові.

Особливим інтересом для лінгвокультурологічного дослідження є тексти прецедентних жанрів тієї або іншої культури, оскільки відомо, що

вивчення культурних доміант, відбитих в текстах подібного роду, дозволяє реконструювати фрагменти ціннісної картини світу відповідного ЛКС.

Текст прецедентного жанру зберігається в свідомості представника ЛКС у вигляді ментальної структури – концепту, або, в іншому формулюванні, інваріанта сприйняття. Ця структура володіє низкою характеристик, необхідних і достатніх для «впізнання» у низці інших текстів певного прецедентного жанру. Оскільки «згорнуте» уявлення про текст прецедентного жанру має ментальну природу, то виявлення закладеної в ньому інформації культурологічного характеру стає можливим за допомогою дослідницького потенціалу когнітивної лінгвістики.

Кожна культура створює певний набір прецедентних жанрів художньої літератури, які відіграють особливу роль в акумуляції культурного досвіду народу. Лімерик, як унікальне явище англійської літератури і твір гумористичного жанру, є прецедентним жанром в межах англійського ЛКС. Здатність текстів прецедентних жанрів фіксувати важливі з погляду культури явища у формі мовних знаків, робить їх особливо значущими для лінгвокультурологічного дослідження, мета якого полягає у виявленні фактів культури через факти мови.

Наявність ціннісної складової, за рахунок якої можлива реалізація оцінки по відношенню до дій, внутрішніх або зовнішніх характеристик головного героя і виявлення доміантних культурних цінностей англійського ЛКС, стає надзвичайно важливою з точки зору лінгвокогнітології.

З метою систематизації мовного матеріалу в процесі лінгвокультурологічного аналізу зазначеного компонента використовується класифікація, що складається з трьох понятійних класів: «Людина — Людина», «Людина — Всесвіт» і «Людина — Цивілізація».

Понятійний клас «Людина — Людина» складається з 4 тематичних груп, які можна означити як «Зовнішні параметри людини», «Внутрішні параметри людини як особистості», «Місце існування (побут)» і «Соціальне середовище».

Група «Зовнішні параметри людини» включає декілька підгруп:

1) зовнішність; 2) статура; 3) предмети одягу.

В процесі аналізу мовного матеріалу було встановлено, що домінантною цінністю британського ЛКС відносно зовнішності людини є помірність. Об'єктом оцінки виступають як частини тіла, так і риси обличчя. Класичними в цьому відношенні є лімерики, в яких йде мова про непомірні розміри носа, підборіддя, неправильну форму голови і т.п.

Стосовно статури людини, то ця якість піддається в лімерику більш гострій критиці. Напевне, це пов'язано з тим, що з рисами обличчя людина, як правило, зробити нічого не може, і їй доводиться або засмучуватися з цього приводу, або, взявши себе в руки, обернути даність в добро. Фігура ж людини у багатьох випадках піддається корекції, а значить, якщо людина має зайву або, навпаки, недостатню вагу, то вона просто не стежить за своїм здоров'ям (наприклад, неправильно харчується, веде неправильний спосіб життя і внаслідок цього нездорова) і, відповідно, заслуговує на осуд.

Щодо останньої підгрупи, то для англійців не притаманно робити культ із одягу, його не вважають мірилом людського достатку, і тим більше не приймається екстравагантний стиль в манері одягатися. Беручи до уваги, що манера одягатись з викликом засуджується, можна зробити висновок, що заохочується в англійському суспільстві нейтральний стиль, позбавлений будь-яких надто вражаючих деталей.

Таким чином, стриманий стиль як в манері спілкування, так і в одязі визнається та вітається в англійському суспільстві, оскільки є свідченням наявності в людини „почуття міри”.

Увага читача в лімериках підкласу «Внутрішні параметри людини як особистості» також звертається на такі риси вдачі як стриманість, незворушність, іншими словами – помірний прояв своїх почуттів, емоцій, оскільки загальновідомо, що в Англії не прийнято демонструвати свої емоції. Відсутність емоційної рівноваги завжди вважалася приналежністю нижчих прошарків суспільства. Якщо людина вважає себе представником так званого

upper middle class – вищого середнього класу, еталону, до якого всі прагнуть, вона повинен зберігати присутність духу. Згідно традиціям, англієць є флегматичним, прозаїчним, недратівливим, і неприязнь до істерики і галасу є мало не універсальною в Англії.

Необхідно зазначити, що в лімеріку засуджується відхилення від норми як в один бік («дуже»), так і в інший («недостатньо»): щоб відповідати продиктованим суспільством канонам, не слід бути ані дуже емоційним, ані занадто безтурботним, потрібно виявляти емоції, адекватні конкретній ситуації.

У текстах групи «Місце проживання (побут)», як правило, піддається засудженню непомірне споживання їжі. Англіїці в загальній своїй масі є вельми невибагливими до повсякденної їжі, тому гроші, витрачені на харчування, здаються їм витраченими даремно, і в цьому вони готові йти на найжорсткішу економію.

Тема здоров'я теж порушується в лімеріках цієї підгрупи, причому підкреслюється, що характер турботи про здоров'я не повинен виходити за межі розумного. Здоровий спосіб життя, безумовно, вітається в британському суспільстві: бути здоровим практично, а хворіти – не вигідно і непристойно. Проте людина, яка надмірно захоплюється лікуванням, особливо специфічними препаратами, безумовно викликатиме негативну оцінку оточуючих.

Таким чином, відносно харчування і здоров'я, авторами лімериків в черговий раз підкреслюється, що для того, щоб відповідати стереотипним правилам, встановленим в суспільстві, індивідуму не слід відхилятися від норми, та рекомендується проявляти «відчуття міри».

Окрему групу утворюють лімеріки під назвою «Соціальне середовище», тематика яких обмежується ілюстрацією позасімейних і родинних відносин. Позасімейні відносини, які знаходять відображення в лімеріку, виникають між молодими людьми і дівчатами. У текстах даної тематики, як правило, оцінюється моральна зовнішність дівчат. Героїні

лімериків в процесі спілкування з молодими людьми виявляють надзвичайну нескромність, що, безумовно, отримує негативну оцінку.

Загальна тональність лімериків підгрупи «Родинні відносини» є достатньо негативною, і варіюється від повної байдужості до демонстрації відкритої ворожості до ближніх. Причина таких відносин, ймовірно, криється в характерному для англійців загостреному почутті індивідуалізму. Кожен член сім'ї ніби розміщений в межах свого особистого простору, свого *privacy*, певної зони в духовному світі, куди англієць не впускає навіть найближчих, і прояв душевної близькості в такій ситуації практично неможливий. Стриманість як свого роду самооборона від надмірної фамільярності, характеризує і внутрішньосімейну атмосферу. Абсолютно природно, що, як і всі люди, англійці потребують теплих довірливих відносин в сім'ї, але звичка приховувати свої емоції заважає їм створити такі відносини.

Класифікацію мовного матеріалу в даній підгрупі можна провести за лініями відносин (1) дружина — чоловік, (2) батьки – діти, (3) між некровними родичами, тобто родичами по шлюбу.

Слід зазначити, що у відносинах між подружжям, «жертвою» негативного відношення можуть виступати як чоловік, так і дружина. Між батьками і дітьми — діти, а у відносинах між родичами по шлюбу – тещі або зяті.

У клас «Людина – Всесвіт» входить група лімериків, в яких йде мова про відносини «людина – тваринний світ». Сентиментальне відношення англійців до тварин є загальновідомим фактом, про який багато говорять і пишуть. У лімеріку людина вступає в контакт як з дикими, так і з домашніми тваринами. Варто, проте, відзначити, що в кожному випадку, цей контакт рідко закінчується успішно для людини.

Лімерики понятійного класу «Людина – Цивілізація» можна умовно розділити на три тематичні рубрики: мистецтво, освіта, професійна діяльність. Основна оціночна ідея, яка об'єднує тексти під рубрикою «мистецтво» – це ідея про непомірну, а часто необґрунтовану, пихатість творчих людей.

Головні герої лімериків, об'єднаних під заголовком «освіта» претендують на те, щоб вважатися освіченими людьми, не дивлячись на те, що плутають імена авторів і назви книг, а іноді й просто не знають арифметичних правил. Лімерики цієї групи, як правило, представляють авторські твори першої половини минулого століття. У зв'язку з цим, критиці часто піддається надмірне захоплення молодих людей новомодними ідеями початку ХХ сторіччя. Зокрема, не схвалюється поверхневий характер інтересів молоді: дівчата, наприклад, з однаковим завзяттям захоплюються як дієтами, так і психоаналізом.

Тематична рубрика «професія» є нечисленною. Цей факт свідчить про те, що з погляду категорії оцінки, даний фрагмент картини світу не викликає у авторів особливого інтересу. Стосовно професіоналізму, то кредо справжнього джентльмена — працювати не заради грошей, а через любов до мистецтва. Звідси виникає й дещо негативне відношення до тих, хто готовий відмовитися від улюбленого дозвілля заради доброго заробітку. Вихід з такої ситуації вбачається в тому, щоб знайти щось таке в своїй професії, що дало б можливість працювати із задоволенням. Герої лімериків «професійної» тематики в своїх заняттях занадто абстрагуються від практичної мети своєї діяльності.

Таким чином, аналіз ціннісної складової тексту «лімерик» свідчить про те, що в текстах даного прецедентного жанру відбита інформація про стереотипні сценарії поведінки, властиві для англійського ЛКС. Культурною цінністю, яка «проголошується» в лімеріку, сприймається суспільством як домінантна і є однією з умов дотримання стереотипної поведінки для англійців, є «відчуття міри»/»помірність».

Аналіз, здійснений в межах даної роботи, свідчить про те, що лінгвокультурологія може і плідно здійснює залучення лінгвокогнітології, що розширює її дослідницькі можливості. Саме через специфічні інструменти зазначеної науки стає можливим виявити національно-культурну специфіку мовної суті, тобто вирішити одне з центральних завдань лінгвокультурології.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антипов Г.А., Донских О.А., Марковина И.Ю., Сорокин Ю.А. Текст как явление культуры. Новосибирск : Наука, Сибирское Отделение, 1989. 197 с.
2. Арнольд И.В. Потенциальные и скрытые семы и их актуализация в английском художественном тексте. *Иностранные языки в школе*. 1979. № 5. С. 10-14.
3. Арнольд И.В. Стилистика современного английского языка: (Стилистика декодирования): учебное пособие. М. : Просвещение, 1990. 300 с.
4. Арутюнова Н.Д. Типы языковых значений. Оценка, событие, факт. М. : Наука, 1988. 340 с.
5. Арутюнова Н.Д. Язык и мир человека. М. : Языки русской культуры, 1999. 896 с.
6. Арутюнова Н.Д. Наивные размышления о наивной картине языка. *Язык о языке*. – М. : Языки русской культуры, 2000. С. 7-19.
7. Бабенко Л.Г., Казарин Ю.В. Филологический анализ поэтического текста: учебник для вузов. М. : Академический проект; Екатеринбург : Деловая книга, 2004. 432 с.
8. Бенвенист Э. Общая лингвистика. Пер. с фр. М. : Эдиториал УРСС, 2002. 448 с.
9. Богданов К.А. Прецедентные тексты в современном фольклоре. *Фольклор и постфольклор, структура, типология, семиотика*. www.ruthema/folklore/index.htm
10. Борботько В.Т. Игровое начало в деятельности языкового сознания. *Этнокультурная специфика языкового сознания*. М. : Эдиториал УРСС, 2000. С. 40-54.
11. Бромлей Ю.В. Этнос и этнография. М. : Наука, 1973. 283 с.
12. Вежбицкая А. Язык. Культура. Познание. М. : Русские словари, 1997. 416 с.
13. Вежбицкая А. Сопоставление культур через посредство лексики и прагматики. М. : Языки славянской культуры, 2001. 272 с.

14. Верещагин Е.М., Костомаров В.Г. В поисках новых путей развития лингвострановедения: концепция речеповеденческих тактик. М. : Ин-т рус. яз. им. А.С. Пушкина, 1999. 84 с.
15. Вольф Е.М. Функциональная семантика оценки. Изд. 2-е, доп. – М.: Эдиториал УРСС, 2002. – 280 с.
16. Воркачев С.Г. Счастье как лингвокультурный концепт. М. : ИТДГК «Гнозис», 2004. 236 с.
17. Воробьев В.В. Лингвокультурология (теория и методы). М. : Изд-во РУДН, 1997. 331 с.
18. Гальперин И.Р. Текст как объект лингвистического исследования. АН СССР Ин-т языкознания. М. : Наука, 1986. 138 с.
19. Грейдина Н.Л. «Этнокультура»: теоретические и практические реалии. *Человек в зеркале языка. Вопросы теории и практики*. М. : Гнозис, 2002. С. 328 – 347.
20. Гридина Т.А. Языковая игра: стереотип и творчество: монография. Екатеринбург : УГПУ, 1996. 214 с.
21. Гудков Д.Б. Прецедентные имена в языковом сознании и дискурсе. *IX Конгресс МАПРЯЛ (Братислава 1999)*. Москва, 1999. С. 120-126.
22. Гудков Д.Б. Теория и практика межкультурной коммуникации. М. : ИТДГК «Гнозис», 2003. 288 с.
23. Гулд Б. Англия и англичане. <http://aphorism.ru/autor/a347.shtml>
24. Гуревич П.С. Философия культуры. М. : Аспект Пресс, 1995. 288 с.
25. Гюбеннет И.В. Основы филологической интерпретации литературно-художественного текста. М. : Изд-во МГУ, 1991. 205 с.
26. Демурова Н.М. Веселая игра в лимерики. *Мир бессмыслиц. Лимерики, старые и новые*: сборник. М. : ОАО Издательство «Радуга», 2003. С. 37 – 44.
27. Жинкин Н.И. Язык – речь – творчество. М. : Лабиринт, 1998. 368 с.
28. Золкин А.А. Пространственная структура карнавала (на материале Mother Goose Rhymes). *Логический анализ языка. Языки пространств*. М: Языки русской культуры, 2000. С. 315 – 320.

29. Иванова С.В. Культурологический аспект языковых единиц. Уфа: БашГУ, 2002. 114 с.

30. Иванова С.В. Лингвокультурология и лингвокогнитология: сопряжение парадигм. Уфа : РИО БашГУ, 2004. 152 с.

31. Изенберг Х. О. предмете лингвистической теории текста. *Новое в зарубежной лингвистике. Лингвистика текста*. Вып. VIII. М. : Прогресс, 1978. С. 43-56.

32. Карасик В.И. Культурные доминанты в языке // Языковая личность: культурные концепты: Сб. науч. тр./ ВГПУ, ПМПУ.- Волгоград – Архангельск: Перемена, 1996. – С. 3-16.

33. Карасик А.В. Лингвокультурные характеристики английского юмора. <http://www.vspu.ru/~axiology/libr/akd/autoref.htm>

34. Карасик А.В. Языковой круг: Личность, концепты, дискурс. Волгоград : Перемена, 2002. 476 с.

35. Карасик В.И., Слышкин Г.Г. Лингвокультурный концепт как единица исследования. *Методологические проблемы когнитивной лингвистики*: сб. науч. тр. Воронеж : ВГУ, 2001. С. 75-80.

36. Клушина И. И. Языковые механизмы формирования оценки в СМИ. *Человек в зеркале языка. Вопросы теории и практики*. М. : Прогресс, 2002. С. 202-213.

37. Кобозева И.М. Лингвистическая семантика: учебник. М. : Эдиториал УРСС, 2000. 352 с.

38. Колшанский Г.В. Контекстная семантика. М. : Наука, 1980. 149 с.

39. Кон И.С. К проблеме национального характера. *Язык и культура*. Хрестоматия по спецкурсу для студентов-филологов. Уфа : Изд. БашГУ, 2000. С. 24-28.

40. Костомаров В.Г., Бурвикова Н.Д. Как тексты становятся прецедентными. *Русский язык за рубежом*. 1994. №1. С. 73-76.

41. Костомаров В.Г., Бурвикова Н.Д. Об одной из единиц описания текста в аспекте диалога культур. *Иностранные языки в школе*. 2000. № 5. С. 3-

б.

42. Красных В.В. Этнопсихоллингвистика и лингвокультурология: курс лекций. М. : ИТДГК Гнозис, 2002. 284 с.

43. Красных В.В., Гудков Д.Б., Захаренко И.В., Багаева Д.В. Когнитивная база и прецедентные феномены в системе других единиц и в коммуникации. *Вестник Московского университета. Сер.9. Филология.* 1997. №3. С. 62-75.

44. Кронгауз М. Л. Семантика: учебник для вузов. М. : РГГУ, 2001. 399 с.

45. Кубрякова Е.С. Парадигмы научного знания в лингвистике и ее современный статус. *Известия РАН.* 1994а. Т.53. № 2. С. 3-15.

46. Кухаренко В.А. Интерпретация текста: учебное пособие для студентов. 2-е изд., перераб. М. : Просвещение, 1988. 192 с.

47. Лавыш Т.А., Русяев А.Л., Шахлан В.С. В Англию, с любовью!
http://www.abroad.ru/english/eng_love/content.htm

48. Ларина Т.В. Категория «вежливость» как отражение социально-культурных отношений. *Вестник МГУ. Сер. 19. Лингвистика и межкультурная коммуникация,* 2003. № 4. С. 137–146.

49. Лотман Ю.М. Семантика культуры и понятие текста. *Русская словесность. От теории словесности к структуре текста.* Антология. М. : Academia, 1997. С. 202 – 212.

50. Лотман Ю.М. Внутри мыслящих миров. Человек – текст – семиосфера – история. М. : Языки русской культуры, 1999. 464 с.

51. Льюис Р.Д. Деловые культуры в международном бизнесе (от столкновения к взаимопониманию). М. : Дело, 1999. 440 с.

52. Маслова В.А. Лингвокультурология: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. М. : Издательский центр «Академия», 2001. 208 с.

53. Минский М. Остроумие и логика когнитивного бессознательного. *Новое в зарубежной лингвистике. Когнитивная лингвистика.* Вып. 23. М. : Прогресс, 1988. С. 281–308.

54. Овчинников В.В. Корни дуба. *Новый мир.* 1979а. № 4. С. 211-249.

55. Овчинников В.В. Корни дуба. *Новый мир.* 1979б. № 5. С. 210-247.

56. Овчинников В.В. Корни дуба. *Новый мир*. – 1979в . – № 6. С. 212- 235.
57. Оруэлл Дж. Англичане. [http://orwell.ru/library/essays/English People/r/reppl/1.htm](http://orwell.ru/library/essays/English_People/r/reppl/1.htm)
58. Пропп В.Я. Проблемы комизма и смеха. М. : Лабиринт, 1999. 288 с.
59. Райхштейн А.Д. Национально-культурный аспект интеркоммуникации. *Иностранные языки в школе*. 1986. №5. С. 10-14.
60. «Свое» и «чужое»: Межкультурные коммуникации в полипрагматическом аспекте. Челябинск : ЧГУ, 2003. 185 с.
61. Сергеева Л.А. Проблемы оценочной семантики. М. : Изд-во МГОУ, 2003. 140 с.
62. Сидорова М.Ю. Грамматика художественного текста. М. : Наука, 2000. 416 с.
63. Слышкин Г.Г. От текста к символу: лингвокультурные концепты прецедентных текстов в сознании и дискурсе. М. : Academia, 2000. 128 с.
64. Стернин И.А. Коммуникативное поведение в структуре национальной культуры. *Этнокультурная специфика языкового сознания*. М. : Лабиринт, 2000. С. 97-113.
65. Стефаненко Т.Т. Этнопсихология: учебник для вузов. М. : Аспект Пресс, 2003. 368 с.
66. Телия В.Н. Коннотативный аспект семантики номинативных единиц. М. : Просвещение, 1986. 144 с.
67. Тер-Минасова С.Г. Язык и межкультурная коммуникация. М. : Слово/Slovo, 2000. 624 с.
68. Толстой Н.И. Этнолингвистика в кругу гуманитарных дисциплин. *Русская словесность. От теории словесности к структуре текста*. Антология. М. : Academia, 1997. С. 306-315.
69. Трипольская Т. А. Эмотивно-оценочный дискурс: когнитивный и прагматический аспекты. Новосибирск : Изд-во НГПУ, 1999. 166 с.
70. Уорф Б. Отношение норм поведения и мышления к языку. Наука и языкознание. *Новое в лингвистике. Лингвистика и логика*. Вып. I. М. :

Просвещение, 1960. С. 135-198.

71. Хабермас Ю. Моральное сознание и коммуникативное действие. Спб. : Наука, 2000. 379 с.

72. Чанышева З.З. Средства создания скрытой информации в тексте (лингвокультурологический и лингвокогнитивный аспекты): курс лекций. – Уфа :Изд. Баш.ГУ, 2000. 106 с.

73. Шафиков С.Г. Языковое значение и коннотация как функция дескриптивного значения лексической единицы. *Исследования по семантике: Межвузовский научный сборник в честь доктора филологических наук, профессора Л.М. Васильева*. Вып. 21. Уфа : Изд. Баш.ГУ, 2001. С. 62-75.

74. Шаховский В.И. Категоризация эмоций в лексико-семантической системе языка. Воронеж : Изд-во ВГУ, 1987. 192 с.

75. Шевченко Н.В. Основы лингвистики текста: учебное пособие. М. : Приор-издат, 2003. 160 с.

76. Этикет и английский язык. *English for you*. <http://www.english4u.dp.ua/statya.php?id=boo17>

77. Bolinger D. Degree words. The Hague; Paris, 1972. Lions, 1972. 324 p.

78. Crystal D. The Cambridge Encyclopedia of the English Language. Cambridge : Cambridge University Press, 1995. VII p., 489 p.

79. Fillmore Ch. J. An alternative to checklist theories of meaning. *Proceedings of annual meetings of the Berkley Linguistics Society*. Berkley, 1975. V.I. P. 121-131.

80. Fillmore Ch. J. Frames and the semantics of understanding. *Quaderni di semantica*. 1985. VI. P. 222 – 254.

81. Hollander J. Poetry in Review. *The Yale Review*, Summer 85. July, Vol. 74. № 4. P. 13-41.

82. Kluckhohn C. Values and Value Orientations in the Theory of Action – an Exploration in Definition and Classification. *Toward General Theory of Action*. Eds: Parsons T., Shils E., Cambridge, Mass. : Harvard University Press, 1951. P. 388-433.

83. Kluckhohn Ft, Strodtbeck F. L. Variation in Value Orientations. Evenston, III,

Elmsford, New York : Row Peterson, and comp., 1961. 345 p.

84. Langacker R.W. Concept, Image, and Symbol: the cognitive basis of grammar. Berlin, New York : Mouton de Gruyter, 1991. X, 395 p.

85. Lehnert W. G. The Role of Scripts in Understanding. *Frame conception and text understanding* / Ed. Metzging D. B.; N.Y., 1980. P. 79-95.

86. Schank R.C. Tell me a story: A new look at real and artificial Memory. N/Y/ Charles Scribner's Sons; Toronto (Canada) : Collier Macmillan; N/Y/ etc. : Maxwell Macmillan International, 1990. XV, 253 p.

87. Schank R., Abelson R. Scripts Plans and Knowledge, Advance Papers of Fourth Intern. Joint Conf. on Artif. Intel., 1975. № 2. P.151–157.

88. Schank R.C, Abelson R.P. – Scripts, Plans, Goals, and understanding: An inquiry into human knowledge structures. Hillsdale (N.J.), 1977. 248 p.

89. Searle J. Speech acts. An essay in philosophy of language. Cambridge : Cambridge University Press (Mass.), 1976. 203 p.

90. Stephens Ph. A more ordinary monarchy. *Financial Times*. 2002. 11. 01. P.13.

91. Still J., Worton M. Intertextuality: Theories and Practices. Manchester University Press. Manchester, 1990. 560 p.

92. Talmy L. Force dynamics in language ad cognition. *Cognitive Science*. 1988. #12. P. 49-100.

93. Talmy L. Path to realization: A typology of event conflation. *Proceedings of the seventeenth Annual Meeting of the Berkley Linguistics Society*, 1991. P. 480-519.

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖРЕЛ

94. Лингвистический энциклопедический словарь / Гл. ред. В.Н. Ярцева, – 2-е изд., доп. М. : Большая Российская Энциклопедия, 2002. 709 с.

95. Философский энциклопедический словарь / Гл. редакция: Л.Ф. Ильичев, П.Н. Федосеев, С.М. Ковалев, В.Г. Панов. М. : Советская энциклопедия, 1983. 840 с.

96. The New Encyclopaedia Britannica. Micropaedia. Knowledge in Depth. – Vol.7. Encyclopaedia Britannica, Inc. : Chicago, 1994. 994 p.

97. Macmillan English Dictionary for Advanced Learners. Macmillan Publishers Limited, 2002. XIV, 1692 p.

98. Oxford Guide to British and American Culture. Ed. J. Crowther, Assist. Ed. K. Kavanagh. Oxford : University Press, 2001. VIII, 601 p.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

97. Мир бессмыслиц. Лимерики, старые и новые: сборник. Составл. К.Н. Атаровой. М. : ОАО Изд-во «Радуга», 2003. 272 с.

98. Пагис Н.А. Чудесный мир английской литературы: учебное пособие. М. : Флинта: Наука, 2003. 320 с.

99. Рушинская И.С. Фонетический курс английского языка. М. : Флинта: Наука, 2002. 40 с.

100. Poems to Enjoy. Сборник английской, американской и австралийской поэзии сост. Е.И. Хакина. Изд-е 2-е, доп. М. : Просвещение, 1970. 239 с.